

مختصری از زندگینامه شهریار*

سید محمد بهجت تبریزی، در سال ۱۲۸۲ ه. ش. در تبریز به دنیا آمد فرزند حاج میرزا آقا خشکنانی بود. علوم مقدماتی را در آن شهر فراگرفت و تا سوّم دبیرستان به تحصیل پرداخت و ادبیات عرب را در مدرسه طالبیه تبریز آموخت و زبان فرانسه را از اساتید همان سامان فراگرفت.

در سال ۱۳۳۹ ه. ش. راهی تهران شد؛ و در دارالفنون به تکمیل دوره متوسطه پرداخت. آنگاه به تحصیل در رشته طب پرداخت ولی پس از دو سال به علت عدم قدرت مالی و عشق دختری رشته طب را رها کرد؛ و به استخدام دولت درآمد، و در ادارات ثبت اسناد تهران و نیشابور و مشهد، شهرداری تهران، بهداری تهران و بانک کشاورزی کار کرد. نخستین منظومه اش مثنوی روح پروانه بود که توجه شعرا و محافل ادبی را به خود معطوف داشت و قسمتی از اشعار او نیز در سال ۱۳۱۰ ه. ش. دوبار و با مقدمه استادان، ملک الشعرا بهار و سعید نفیسی انتشار یافت.

* - اقتباس و برگرفته از:

این ترک پارسی‌گوی، حسین منزوی، انتشارات برگ، تهران، ۱۳۷۲ ه. ش. برگزیده اشعار سید حسین شهریار، اسماعیل تاج بخش، انتشارات باران، تهران، ۱۳۶۳ ه. ش.



اشعار شهریار متجاوز از پانزده هزار بیت از قصیده، غزل، مثنوی و قطعه است که به همت دوستانش در سه مجلد به طبع رسید.

استاد شهریار، یکی از شعرای بزرگ و توانای معاصر به شمار می‌رود اشعارش از لطف و شور و حال خاصی برخوردار است. شهریار در سالهای آخر عمر به زادگاهش مراجعه کرد و چندی در دانشکده ادبیات تبریز به تدریس اشتغال داشت و در همان سالها منظومه معروف و ترکی «حیدر بابایه» را منتشر ساخت.

ملک الشعرا بهار در دیباچه کتاب «صدای خدا» گفته است:

”شهریار نه تنها افتخار ایران، بلکه افتخار شرق است.“

شهریار در سال ۱۳۶۷ ه. ش. در تهران بدرود حیات گفت و در آخرین لحظات عمر این دو بیت را زمزمه کرد:

ای مظهر جمال و جلال خدا، علی یا مظهرالعجایب و یا مرتضی علی

از شهریار پیر زمین گیر دستگیر ای دستگیر مردم بی‌دست و پا، علی

از شیفتگان خواجه حافظ شیراز بود و این شیفتگی و علاقه شدید او به حافظ از رنگ و بوی سخنش نیک پیداست و خصایص بزرگ عارف ادب فارسی در گفته‌های استاد متجلی است. هرگز در دام تصنعی که شاعران خلق می‌کردند نیفتاد. او صنایع را با کمند صمیمیت به دام می‌آورد و با توفیق از آنها استفاده می‌کرد.

شهریار، شاعری مسلمان است. ایمان مذهبی او بعدها تلطیف می‌شود و جای به عشق عرفانی می‌سپارد که در نهایت مهرورزی با خداست.

دفتر شهریار همه قصه عشق است. چهره‌های متعالی عشق را نیز، آینه‌داری می‌کند و عشق به خدا، چهره چهره‌های زیبای دفتر اوست.

* * *

پیام رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی

در بزرگداشت حافظ

زبان فارسی، برای ما فارسی‌زبانان - چه ایرانیان و چه ملت‌های دیگری که به زبان فارسی تکلم می‌کنند - میراثی عظیم، باشکوه، بسیار ارزشمند، مایه سربلندی و جویبار پرفیض گنجینه عظیم موارث فرهنگی ما می‌باشد و به فرموده رهبر معظم انقلاب، زبان فارسی، رمز هویت ملی ماست. حافظ درخشانترین ستاره فرهنگ فارسی است. این عزیز همیشگی و گوهر یگانه فرهنگ فارسی شاعر تمامی قرن‌هاست و همه قشرها از عارفان مجذوب جلوه‌های الهی تا ادیبان و شاعران خوش ذوق و مردم معمولی هر کدام سخن دل خود را در حافظ یافته‌اند و وصف حال خود را به زبان او سروده‌اند. حافظ بیش از شش قرن است که فارسی‌زبانان را به سکر سخن خود سرخوش داشته، نه زبانش بر اثر گذشت زمان کهنه شده است و نه معانی و اشارات سخنش. زبانش فارسی دلنشینی است که امروز هم می‌تواند معیار گفت و گو باشد.

دو خصوصیت وجود دارد که ما را وامی‌دارد از حافظ تجلیل کنیم و یاد او را زنده نگاه داریم:



اول، زبان فاخر او که همچنان بر قله زبان و شعر فارسی ایستاده است و ما باید آن را ارج بنهیم و از آن معراجی بسازیم به سوی زبان پاک، پیراسته کامل و والا. دوم، معارف حافظ که خود او تأکید می‌کند از نکات قرآنی استفاده کرده است. بنابراین، محتوای شعر حافظ، آنجا که از جنبهٔ بیانی محض خارج می‌شود و قدم در وادی بیان معارف و اخلاقیات می‌گذارد. گنجینه و ذخیره‌ای برای ملت ما، ملت‌های دیگر و نسل‌های آینده است؛ چرا که معارف والای انسانی مرز نمی‌شناسند. آزادگی که در حافظ مشاهده می‌شود ناشی از بینش عرفانی او، تسلیم در مقابل پروردگار و محو شدن در اوامر الهی است. البته اخلاقیات حافظ هم بخشی از جهان‌بینی حافظ است و باید بر بحث اخلاقیات در دیوان او هم کار شود و توصیه‌های اخلاقی حافظ از دیوان او استخراج گردد، بیان و شرح شود.

امید است با تلاش و کوشش، زبان فارسی به عنوان زبان حامل پیام انسانیت و عشق، در عرصه جهان دچار بحران معنویت، رسالت خود را به انجام رساند.

* * *